

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

9. september 2015 *

»Præjudiciel forelæggelse — retligt samarbejde i civile sager — forordning (EF) nr. 44/2001 — artikel 1, stk. 2, og artikel 49 — retternes kompetence og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område — ikke-omfattede sagsområder — familieret — forordning (EF) nr. 2201/2003 — artikel 47, stk. 1 — kompetence samt anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser vedrørende forældreansvar — retsafgørelse om samværsret, hvori der pålægges en tvangsbøde — fuldbyrdelse af tvangsbøden«

I sag C-4/14,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Korkein oikeus (Finland) ved afgørelse af 31. december 2013, indgået til Domstolen den 6. januar 2014, i sagen:

Christophe Bohez

mod

Ingrid Wiertz,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Tizzano, og dommerne S. Rodin, E. Levits, M. Berger (refererende dommer) og F. Biltgen,

generaladvokat: M. Szpunar

justitssekretær: fuldmægtig C. Strömholm,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 8. januar 2015,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Christophe Bohez ved asianajaja L. Koskenvuo
- den finske regering ved H. Leppo, som befuldmægtiget
- den spanske regering ved L. Banciella Rodríguez-Miñón, som befuldmægtiget
- den litauiske regering ved D. Kriauciūnas og R. Dzikovič, som befuldmægtigede

* Processprog: finsk.

— Europa-Kommissionen ved A.-M. Rouchaud-Joët og E. Paasivirta, som befuldmægtigede,
og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 16. april 2015,
afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 1, stk. 2, og artikel 49 i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT L 12, s. 1) samt af artikel 47, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (EUT L 338, s. 1).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem Christophe Bohez og Ingrid Wiertz vedrørende fuldbyrdelse af en tvangsbøde, der er fastsat i en afgørelse afsagt af en belgisk ret for at sikre overholdelse af den samværsret med sine børn, som Christophe Bohez er blevet tillagt.

Retsforskrifter

EU-retten

Forordning nr. 44/2001

- 3 Artikel 1, stk. 1 og 2, i forordning nr. 44/2001, der vedrører forordningens anvendelsesområde, bestemmer:

»1. Denne forordning finder anvendelse på det civil- og handelsretlige område, uanset domsmyndighedens art. [...]

2. Denne forordning finder ikke anvendelse på:

a) fysiske personers retlige status samt deres rets- og handleevne, formueforholdet mellem ægtefæller samt arv efter loven eller testamente

[...]«
- 4 Denne forordnings artikel 45, stk. 2, som er indeholdt i kapitel III med overskriften »Anerkendelse og fuldbyrdelse«, fastsætter:

»Den udenlandske retsafgørelse kan i intet tilfælde efterprøves med hensyn til sagens realitet.«
- 5 Indeholdt i samme kapitel III bestemmer nævnte forordnings artikel 49:

»Udenlandske retsafgørelser, hvorved der fastsættes en tvangsbøde, er kun eksigible i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, såfremt bødens størrelse er endeligt fastsat af retterne i domsstaten.«

Forordning nr. 2201/2003

- 6 Forordning nr. 2201/2003 ophævede og erstattede Rådets forordning (EF) nr. 1347/2000 af 29. maj 2000 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager samt i sager vedrørende forældremyndighed over ægtefællernes fælles børn (EFT L 160, s. 19).
- 7 Det fremgår af anden betragtning til forordning nr. 2201/2003, at princippet om gensidig anerkendelse af retsafgørelser er hjørnestenen i oprettelsen af et ægte retligt område, og at samværsretten i denne henseende er peget på som værende en prioritet.
- 8 Denne forordnings artikel 1 definerer sit anvendelsesområde på følgende måde:
- »1. Denne forordning finder anvendelse på det civilretlige område, uanset domsmyndighedens art, for spørgsmål vedrørende:
- [...]
- b) tilkendelse, udøvelse, delegation samt hel eller delvis frakendelse af forældreansvar.
2. De i stk. 1, litra b), omhandlede spørgsmål kan navnlig vedrøre:
- a) forældremyndighed og samværsret
- [...]«
- 9 Ifølge ordlyden af nævnte forordnings artikel 26 »[kan] [e]n retsafgørelse [...] i intet tilfælde efterprøves med hensyn til sagens realitet«.
- 10 Hvad angår eksigibiliteten af retsafgørelser om samværsret bestemmer samme forordnings artikel 28, stk. 1:
- »En i en medlemsstat truffet retsafgørelse om forældreansvar over for et barn, som er eksigibel i den pågældende medlemsstat, og som er blevet forkyndt, kan fuldbyrdes i en anden medlemsstat, når den på anmodning af en berettiget part er blevet erklæret for eksigibel i denne medlemsstat.«
- 11 Under visse betingelser kan retsafgørelser om samværsret være omfattet af en ordning om automatisk fuldbyrdelse. Artikel 41, stk. 1, første afsnit, i forordning nr. 2201/2003 fastsætter i denne henseende:
- »En eksigibel retsafgørelse om samværsret [...], der er truffet i en medlemsstat, anerkendes i en anden medlemsstat og er eksigibel dér, uden at der kræves en afgørelse om eksigibilitet, og uden at der kan gøres indsigelse mod anerkendelsen, hvis retsafgørelsen er blevet attesteret i domsstaten i overensstemmelse med stk. 2.«
- 12 Denne forordnings artikel 47, stk. 1, præciserer, at fuldbyrdelsesproceduren afgøres efter fuldbyrdelsesstatens lovgivning.

National ret

Belgisk ret

- 13 I belgisk ret er tvangsbøder reguleret i artikel 1385a-1385h i code judiciaire (den belgiske retsplejelov). Code judiciaires artikel 1385a har følgende ordlyd:

»Hvis hovedforpligtelsen ikke opfyldes, kan en ret efter begæring fra en part pålægge den anden part at betale et beløb, der benævnes tvangsbøde, uden at dette berører en eventuel erstatning [...]«

- 14 Code judiciaires artikel 1385b bestemmer:

»Retten kan fastsætte tvangsbøden som et engangsbetrag eller som et beløb pr. tidsenhed eller pr. overtrædelse. I de to sidstnævnte tilfælde kan retten ligeledes fastsætte et beløb, ud over hvilket pålæggelsen af tvangsbøder ophører med at have virkning.«

- 15 I henhold til code judiciaires artikel 1385c udgøres det fuldbyrdelsesgrundlag, hvorpå tvangsbøden kan inddrives, af den retsafgørelse, hvori den er fastsat, og modtageren behøver ikke at sikre sig fastsættelse af tvangsbødens størrelse, inden den kan fuldbyrdes.

- 16 Det påhviler modtageren af tvangsbøden at bevise, at betingelserne for dens forfald er opfyldt. Hvis skyldneren bestrider dette, skal nævnte modtager føre bevis for de påståede tilsidesættelser. Det tilkommer således den ret, der behandler spørgsmålet om fuldbyrdelse, at fastslå, om de for tvangsbøden fastsatte betingelser er opfyldt.

Finsk ret

- 17 I finsk ret er tvangsbøder, der pålægges med henblik på at sikre overholdelse af en samværsret, reguleret i lapsen huolto ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annettu laki (lov om fuldbyrdelse af afgørelser om forældremyndighed og samværsret, herefter »TpL«) samt i uhkasakkolaki (lov om tvangsbøder).

- 18 I henhold til § 16, stk. 2, i TpL kan retten, når den, efter at der er truffet en afgørelse om samværsret, forelægges en sag om fuldbyrdelse af denne ret, tilpligte rekvisitus at efterkomme afgørelsen under trussel om en tvangsbøde.

- 19 Ifølge § 18, stk. 1 og 2, i TpL fastsættes tvangsbøden principielt som ét enkelt beløb. Såfremt det efter omstændighederne er begrundet, kan tvangsbøden imidlertid fastsættes i form af kumulative beløb.

- 20 Tvangsbøden skal altid betales til staten og ikke til modtageren.

- 21 I henhold til § 19, stk. 1 og 2, i TpL kan retten efter fornyet begæring fra rekvirenten bestemme, at den fastsatte tvangsbøde skal betales, såfremt retten finder dette begrundet. Der kan ikke træffes bestemmelse om betaling af tvangsbøden, hvis den forpligtede godtgør, at denne har haft gyldig grund til ikke at opfylde forpligtelsen, eller hvis forpligtelsen er blevet opfyldt i mellemtiden.

- 22 § 11 i lov om tvangsbøder giver retten mulighed for at nedsætte den tvangsbøde, der skal betales, i forhold til den oprindeligt fastsatte, hvis en væsentlig del af hovedforpligtelsen er blevet opfyldt, hvis den forpligtedes betalingsevne er blevet væsentligt forringet, eller hvis der foreligger en anden gyldig grund.

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 23 Christophe Bohez og Ingrid Wiertz indgik ægteskab i 1997, og der blev født to børn i dette ægteskab. Parret blev skilt i løbet af 2005, og Ingrid Wiertz flyttede til Finland.
- 24 Den 28. marts 2007 traf Rechtbank van eerste aanleg te Gent (førsteinstansretten i Gent, Belgien) en afgørelse om forældremyndighed, ophold, samværsret og underhold vedrørende disse børn (herefter »afgørelsen af 28. marts 2007«). I denne afgørelse fastsatte retten ligeledes en tvangsbøde for at sikre overholdelse af den samværsret, Christophe Bohez blev tillagt, fastsat til 1 000 EUR pr. barn pr. samværsdag, hvor barnet ikke overlades til ham. Maksimumsbeløbet for tvangsbøden blev fastsat til 25 000 EUR.
- 25 Christophe Bohez nedlagde for de finske retsinstanser påstand om, at Ingrid Wiertz tilpligtedes at betale ham den tvangsbøde, der var fastsat i afgørelsen af 28. marts 2007, eller at denne afgørelse erklæredes for eksigibel i Finland. Til støtte for påstanden gjorde han for Itä-Uudenmaan kärjäoikeus (førsteinstansdomstol i Itä-Uudenmaa) gældende, at han gentagne gange ikke havde kunnet udøve sin samværsret, således at det maksimumsbeløb for tvangsbøden, der var fastsat i afgørelsen, allerede var nået. Idet han påberåbte sig, at inddrivelsen af tvangsbøden efter belgisk ret foretages direkte af fuldbyrdelsesmyndigheden, uden at der kræves en ny retssag, gjorde Christophe Bohez gældende, at hans påstand skulle anses for at vedrøre inddrivelse af en eksigibel pengefordring og derfor anses for omfattet af anvendelsesområdet for forordning nr. 44/2001.
- 26 Ingrid Wiertz indvendte, at pålæggelsen af betaling af tvangsbøden ikke var endeligt fastslået af den belgiske ret, og at afgørelsen af 28. marts 2007 derfor ikke var eksigibel. Ingen myndighed havde efterprøvet, om der var sket tilsidesættelser, som havde udløst pligt til at betale tvangsbøden.
- 27 I sin afgørelse af 8. marts 2012 fastslog Itä-Uudenmaan kärjäoikeus, at Christophe Bohezs påstand ikke angik fuldbyrdelse af en afgørelse om samværsret, men kun fuldbyrdelse af en tvangsbøde, der var fastsat med henblik på at sikre, at den nævnte afgørelse blev overholdt. Retten udledte heraf, at begæringen var omfattet af anvendelsesområdet for forordning nr. 44/2001, da den drejede sig om fuldbyrdelse af en afgørelse, hvori der var fastsat en betalingsforpligtelse. Itä-Uudenmaan kärjäoikeus anførte dog, at der i afgørelsen af 28. marts 2007 – i modsætning til, hvad der forudsættes i artikel 49 i denne forordning – kun var fastsat en periodisk tvangsbøde, hvis endelige beløb ikke var blevet fastsat, og afviste derfor Christophe Bohezs begæring.
- 28 Christophe Bohez appellerede denne afgørelse til Helsingin hovioikeus (appeldomstolen i Helsinki), der i sin afgørelse af 16. august 2012 bekræftede, at begæringen ikke kunne antages til realitetsbehandling. Begrundelsen, som denne afgørelse støttede sig på, var dog baseret på et anderledes ræsonnement end førsteinstansdomstolens. Idet Christophe Bohezs begæring blev anset for at være et led i fuldbyrdelsen af en afgørelse om samværsret, fastslog Helsingin hovioikeus således, at denne begæring i henhold til artikel 1, stk. 2, litra a), i forordning nr. 44/2001 ikke var omfattet af sidstnævnte forordning, men af forordning nr. 2201/2003. I det foreliggende tilfælde skulle fuldbyrdelsesproceduren derfor ifølge sidstnævnte forordnings artikel 47, stk. 1, afgøres efter finsk lovgivning, dvs. efter TpL.
- 29 Christophe Bohez iværksatte appel for Korkein oikeus (den finske højesteret), for hvilken han nedlagde påstand om ophævelse af Helsingin hovioikeus' afgørelse af 16. august 2012 og gentog de påstande, han havde fremsat i første instans.

30 Under disse omstændigheder har Korkein oikeus besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

- »1) Skal [...] artikel 1, stk. 2, [i forordning nr. 44/2001] fortolkes således, at retssager angående fuldbyrdelse af en tvangsbøde (astreinte), der er blevet fastsat under en retstvist vedrørende forældremyndighed og samværsret til sikring af hovedforpligtelsen, ikke er omfattet af [nævnte forordnings] anvendelsesområde?
- 2) Såfremt de ovenfor anførte retssager er omfattet af anvendelsesområdet for [forordning nr. 44/2001], skal [samme forordnings] artikel 49 da fortolkes således, at en tvangsbøde, som er fastsat pr. dag, og som i domsstaten som sådan kan fuldbyrdes for så vidt angår det fastsatte beløb, men hvis endelige størrelse imidlertid kan ændres efter begæring eller anbringende herom fra bødeskyldneren, først bliver eksigibel i en [anden] medlemsstat, når dens størrelse særskilt fastsættes endeligt i domsstaten?
- 3) Såfremt de ovenfor nævnte retssager ikke er omfattet af anvendelsesområdet for [forordning nr. 44/2001], skal [...] artikel 47, stk. 1, [i forordning nr. 2201/2003] da fortolkes således, at gennemførelses- og sikringsforanstaltninger, der angår forældremyndighed og samværsret, er omfattet af fuldbyrdelsesprocedurer i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i bestemmelsen, hvilket skal afgøres efter fuldbyrdelsesstatens lovgivning, eller kan de anses for en del af den afgørelse om forældremyndighed og samværsret, der i henhold til [forordning nr. 2201/2003] kan fuldbyrdes i den anden medlemsstat?
- 4) Kræves det, når en tvangsbøde begæres fuldbyrdet i en anden medlemsstat, at størrelsen af [denne] tvangsbøde [...] særskilt er blevet fastsat endeligt i den medlemsstat, hvor afgørelsen blev truffet, også for det tilfælde at [forordning nr. 44/2001] ikke finder anvendelse for så vidt angår fuldbyrdelsen?
- 5) Såfremt en tvangsbøde, der er blevet fastsat med henblik på gennemførelse af samværsret (astreinte), kan fuldbyrdes i en anden medlemsstat, uden at størrelsen af [denne] tvangsbøde [...] særskilt er blevet endeligt fastsat i domsstaten
 - a) forudsætter fuldbyrdelsen af tvangsbøden desuagtet, at det efterprøves, om begrundelsen for at hindre samværsretten skyldes uomgængelige hensyn til barnets rettigheder, og
 - b) hvilken ret er herefter kompetent til at efterprøve disse omstændigheder, særligt,
 - i) er den kompetence, der tilkommer retten i fuldbyrdelsesstaten, altid begrænset til en efterprøvelse af, om den påståede hindring for samværsretten skyldes grunde, der udtrykkeligt fremgår af afgørelsen i hovedsagen, eller
 - ii) følger det af de rettigheder, som tilkommer barnet i henhold til Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder [(herefter »chartret«)], at retten i fuldbyrdelsesstaten har en videre kompetence eller forpligtelse til at efterprøve, om hindringen for samværsretten skyldes ufravigelige hensyn til beskyttelsen af barnets rettigheder?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

- 31 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 1 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at denne forordning finder anvendelse på fuldbyrdelse i en medlemsstat af en tvangsbøde, som er fastsat i en retsafgørelse om forældremyndighed og samværsret afsagt i en anden medlemsstat med henblik på at sikre, at indehaveren af forældremyndigheden overholder denne samværsret.
- 32 I denne henseende skal det bemærkes, at anvendelsesområdet for forordning nr. 44/2001 er begrænset til »det civil- og handelsretlige område«. Dette anvendelsesområde fastlægges i det væsentlige enten på grund af de faktorer, som karakteriserer retsforholdet mellem parterne i tvisten, eller på grund af tvistens genstand (jf. dom Realchemie Nederland, C-406/09, EU:C:2011:668, præmis 39 og den deri nævnte retspraksis).
- 33 Nærmere bestemt har Domstolen for så vidt angår foreløbige retsmidler fastslået, at det ikke er retsmidlernes art i sig selv, men karakteren af de rettigheder, de skal beskytte, der er afgørende for, om de er omfattet af anvendelsesområdet for forordning nr. 44/2001 (jf. dom Realchemie Nederland, C-406/09, EU:C:2011:668, præmis 40 og den deri nævnte retspraksis).
- 34 Med hensyn til fuldbyrdelsen i en medlemsstat af et pålæg om betaling af en bøde, som er fastsat af en ret i en medlemsstat med det formål at sikre efterkommelse af et forbud, som er fastsat i en retsafgørelse truffet i denne medlemsstat på det civil- og handelsretlige område, har Domstolen således præciseret, at karakteren af denne ret til fuldbyrdelse afhænger af karakteren af den subjektive ret, hvis tilsidesættelse ligger til grund for fuldbyrdelsen (jf. i denne retning jf. dom Realchemie Nederland, C-406/09, EU:C:2011:668, præmis 42).
- 35 I den foreliggende sag fremgår det af den belgiske code judiciaires artikel 1385a, på grundlag af hvilken retten i domsstaten har fastsat den i hovedsagen omhandlede tvangsbøde, at denne foranstaltning kan forstås som et pålæg om, efter begæring fra en part, at den anden part betaler et beløb i den situation, hvor denne sidstnævnte ikke har opfyldt den hovedforpligtelse, der påhviler vedkommende. Det følger heraf, at tvangsbøden er accessorisk i forhold til denne hovedforpligtelse.
- 36 Det fremgår i øvrigt af de for Domstolen fremlagte sagsakter, at den i hovedsagen omhandlede tvangsbøde har til formål at sikre effektiviteten af en samværsret, som retten i domsstaten i samme afgørelse har truffet bestemmelse om. Denne tvangsbøde tager nemlig sigte på at lægge et økonomisk pres på den person, som har forældremyndigheden, for at denne samarbejder om gennemførelsen af en sådan samværsret.
- 37 Artikel 1, stk. 2, litra a), i forordning nr. 44/2001 udelukker imidlertid udtrykkeligt fysiske personers retlige status – et begreb, der omfatter personens udøvelse af forældreansvar over for et barn – fra denne forordnings anvendelsesområde.
- 38 Det er på grund af denne udelukkelse og for at afhjælpe denne mangel, at forordning nr. 1347/2000 og forordning nr. 2201/2003, hvis respektive anvendelsesområder navnlig omfatter spørgsmål om forældreansvar, blev vedtaget. Disse spørgsmål omfatter bl.a., som det er præciseret i artikel 1, stk. 2, litra a), i forordning nr. 2201/2003, forældremyndighed og samværsret.
- 39 Under disse omstændigheder må det konstateres, at den tvangsbøde, hvis fuldbyrdelse begæres i hovedsagen, er en accessorisk foranstaltning, der tilsigter at sikre beskyttelsen af en rettighed, som ikke henhører under anvendelsesområdet for forordning nr. 44/2001, men under anvendelsesområdet for forordning nr. 2201/2003.

- 40 Det første spørgsmål skal derfor besvares med, at artikel 1 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at denne forordning ikke finder anvendelse på fuldbyrdelse i en medlemsstat af en tvangsbøde, som er fastsat i en retsafgørelse om forældremyndighed og samværsret afsagt i en anden medlemsstat med henblik på at sikre, at indehaveren af forældremyndigheden overholder denne samværsret.

Det andet spørgsmål

- 41 Henset til besvarelsen af det første spørgsmål er det ufornuddent at besvare det andet spørgsmål.

Det tredje spørgsmål

- 42 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om inddrivelse af en tvangsbøde, der er fastsat af den ret i domsstaten, som har truffet afgørelse om sagens realitet vedrørende samværsretten med henblik på at sikre effektiviteten af denne ret, skal anses for at henhøre under proceduren i forbindelse med fuldbyrdelse af samværsretten, der ifølge artikel 47, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 er undergivet den nationale lovgivning, eller som henhørende under samme ordning som den samværsret, den skal sikre, og dermed skal erklæres for eksigibel efter de bestemmelser, der er fastsat i forordning nr. 2201/2003.
- 43 Som det fremhæves i anden betragtning til forordning nr. 2201/2003, er den gensidige anerkendelse af retsafgørelser om samværsret blevet udpeget som en prioritet inden for rammerne af Den Europæiske Unions retlige område. Eftersom disse retsafgørelser anses for at være særligt vigtige, henhører de under en særlig ordning. Forordning nr. 2201/2003 fastsætter nemlig i artikel 28, stk. 1, og artikel 41, stk. 1, en forenklet, endog automatisk fuldbyrdelsesordning, der er baseret på princippet om gensidig tillid.
- 44 På grund af denne gensidige tillid og i overensstemmelse med ovennævnte forordnings artikel 26 kan disse retsafgørelser ikke efterprøves med hensyn til sagens realitet.
- 45 I den foreliggende sag er det den ret, som i henhold til forordning nr. 2201/2003 havde kompetence til at træffe afgørelse om sagens realitet vedrørende samværsretten, der har truffet bestemmelse om den tvangsbøde, som begæres fuldbyrdet i forbindelse med tvisten i hovedsagen.
- 46 Til forskel fra forordning nr. 44/2001 indeholder forordning nr. 2201/2003, ligesom sin forgænger, forordning nr. 1347/2000, ganske vist ingen bestemmelser vedrørende tvangsbøder. Det kan dog ikke, således som Europa-Kommissionen har gjort gældende, af den omstændighed, at dette spørgsmål ikke blev drøftet ved udarbejdelsen af disse forordninger, udledes, at EU-lovgivers hensigt var at udelukke fuldbyrdelse af tvangsbøder fra de sidstnævntes anvendelsesområde. En sådan foranstaltning, for så vidt som den bidrager til, at de retsafgørelser, der træffes i henhold til disse forordninger på området for samværsret, efterkommes, indgår nemlig i det formål om effektivitet, som forordning nr. 2201/2003 forfølger.
- 47 Således som det er anført i denne doms præmis 35, er den i hovedsagen omhandlede tvangsbøde kun accessorisk i forhold til den hovedforpligtelse, som den skal sikre, dvs. den forpligtelse, for den af forældrene, som er tillagt forældremyndigheden, til at samarbejde om gennemførelsen af samværsretten efter de bestemmelser, der er fastsat af retten i domsstaten, som har kompetence til at påkende sagens realitet.
- 48 Fuldbyrdelsen af denne tvangsbøde er følgelig direkte forbundet med både denne hovedforpligtelse og tilsidesættelsen af denne sidstnævnte.

- 49 På denne baggrund kan en tvangsbøde, som der er truffet bestemmelse om i en retsafgørelse om samværsret, ikke isoleret betragtes som en selvstændig forpligtelse, men skal betragtes som værende uadskillelig fra den samværsret, som den skal beskytte.
- 50 Af denne grund må inddrivelsen af den nævnte tvangsbøde henhøre under samme fuldbyrdelsesordning som den samværsret, der skal sikres, dvs. bestemmelserne i artikel 28, stk. 1, og artikel 41, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003.
- 51 At udskille ordningen om fuldbyrdelse af tvangsbøden fra den ordning, der finder anvendelse på samværsretten, for, som den finske og den litauiske regering har foreslået, at lade den være omfattet af selve fuldbyrdelsesordningen, som ifølge artikel 47, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 afgøres efter fuldbyrdelsesstatens nationale lovgivning, ville give retten i denne medlemsstat mulighed for selv at efterprøve, om samværsretten er blevet tilsidesat.
- 52 En sådan prøvelse, som foretages efter fuldbyrdelsesstatens bestemmelser, og som indebærer, at retten i denne stat foretager en prøvelse af sagens omstændigheder, ville være i strid med EU-lovgivers ønske om for de retsafgørelser, der træffes på dette område, at indføre en ensartet og forenklet fuldbyrdelsesordning, som forbyder enhver indgriben i sagens realitet ved den ret, der behandler spørgsmålet om fuldbyrdelse, og er baseret på tilliden til retten i domsstaten, som er den ret, der er udpeget som kompetent til at træffe afgørelse vedrørende samværsretten.
- 53 Under disse omstændigheder skal det tredje spørgsmål besvares således, at inddrivelse af en tvangsbøde, der er fastsat af den ret i domsstaten, som har truffet afgørelse om sagens realitet vedrørende samværsretten med henblik på at sikre effektiviteten af denne ret, henhører under samme fuldbyrdelsesordning som afgørelsen om den samværsret, som skal sikres ved nævnte tvangsbøde, og at denne tvangsbøde som følge heraf skal erklæres for eksigibel efter de bestemmelser, der er fastsat i forordning nr. 2201/2003.

Det fjerde spørgsmål

- 54 Med det fjerde spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om inden for rammerne af forordning nr. 2201/2003 udenlandske retsafgørelser, hvorved der fastsættes en tvangsbøde, kun er eksigible i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, hvis bødens størrelse er endeligt fastsat af retterne i domsstaten.
- 55 Det fremgår af de for Domstolen fremlagte sagsakter, at den tvangsbøde, som i hovedsagen begæres fuldbyrdet, af retten i domsstaten blev fastsat til et beløb på 1 000 EUR for hver tilsidesættelse af samværsretten, med et maksimumsbeløb på 25 000 EUR. Det fremgår ligeledes af disse sagsakter, at modtageren af tvangsbøden i overensstemmelse med den belgiske code judiciaires artikel 1385c ikke skal anmode retten om at fastsætte bødens endelige størrelse før dens fuldbyrdelse. Belgisk ret adskiller sig på dette punkt fra de i andre medlemsstater gældende bestemmelser, bl.a. finsk ret, hvorefter modtageren i overensstemmelse med § 19, stk. 1 og 2, i TpL skal anmode retten om at fastsætte tvangsbødens endelige størrelse, før den kan begæres fuldbyrdet.
- 56 Det er til imødegåelse af de vanskeligheder, der kunne opstå mellem medlemsstaternes lovgivninger på dette område, at der i artikel 43 i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978 L 304, s. 17), blev indføjet en bestemmelse, ifølge hvilken udenlandske retsafgørelser, hvorved der fastsættes en tvangsbøde, kun er eksigible i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, såfremt bødens størrelse er endeligt fastsat af retterne i domsstaten (jf. den af P. Schlosser udarbejdede rapport om konventionen af 9.10.1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritanniens og Nordirlands tiltrædelse af konventionen om retternes kompetence og om

fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, samt af protokollen om Domstolens fortolkning af denne konvention (EFT 1979 C 59, s. 71, punkt 213)). Denne bestemmelse blev med den samme ordlyd gentaget i artikel 49 i forordning nr. 44/2001.

- 57 Forordning nr. 2201/2003 og, før denne, forordning nr. 1347/2000 indeholder derimod ikke en tilsvarende bestemmelse. Som generaladvokaten har anført i punkt 81 i forslaget til afgørelse, er kravet om fastsættelse af tvangsbødens størrelse før dens fuldbyrdelse inden for rammerne af forordning nr. 2201/2003 dog foreneligt med den følsomme karakter, som samværsretten har.
- 58 Som det er anført i denne doms præmis 40, har betydningen af denne ret, som er væsentlig for at beskytte barnets ret til – som indført i chartrets artikel 24, stk. 3 – at have personlig forbindelse og direkte kontakt med begge sine forældre, medført, at EU-lovgiver har fastsat en særlig ordning med henblik på at lette fuldbyrdelsen af de retsafgørelser, som den vedrører. Denne ordning hviler på princippet om gensidig tillid mellem medlemsstaterne, eftersom deres respektive nationale retsordener er i stand til at yde samme effektive beskyttelse af de grundlæggende rettigheder, som er anerkendt på unionsplan, og navnlig i chartret (dom Aguirre Zarraga, C-491/10 PPU, EU:C:2010:828, præmis 70), og udelukker enhver form for efterprøvelse af den retsafgørelse, der er truffet af en ret i domsstaten.
- 59 Dersom indehaveren af en samværsret, som er tillagt i en medlemsstat, gør gældende, at denne ret ikke er blevet overholdt, og anmoder om fuldbyrdelse i en anden medlemsstat af en tvangsbøde, hvis endelige beløb ikke er blevet fastsat af retten i domsstaten, ville det stride mod den ordning, som er indført ved forordning nr. 2201/2003, at give retten i fuldbyrdsstaten mulighed for at gribe ind i fastsættelsen af det endelige beløb, som skal betales af den person, der som indehaver af forældremyndigheden er forpligtet til at samarbejde om gennemførelsen af samværsretten. Denne fastsættelse indebærer nemlig en prøvelse af de tilsidesættelser, som indehaveren af samværsretten påstår har fundet sted. En sådan prøvelse, som er af afgørende betydning for barnets bedste, indebærer ikke kun en konstatering af antallet af gange, hvor barnet ikke er blevet udleveret, men ligeledes en vurdering af årsagerne til disse manglende udleveringer. Alene retten i domsstaten er som den ret, der har kompetence til at påkende sagens realitet, i stand til at foretage vurderinger af en sådan karakter.
- 60 I et sådant tilfælde påhviler det følgelig modtageren af tvangsbøden at benytte sig af de tilgængelige retsmidler i domsstaten for at opnå en afgørelse om fastsættelse af tvangsbødens endelige størrelse.
- 61 Det følger af disse betragtninger, at det fjerde spørgsmål skal besvares med, at inden for rammerne af forordning nr. 2201/2003 er udenlandske retsafgørelser, hvorved der fastsættes en tvangsbøde, kun eksigible i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, hvis bødens størrelse er endeligt fastsat af retterne i domsstaten.

Det femte spørgsmål

- 62 Henset til besvarelsen af det fjerde spørgsmål er det ufornuddent at besvare det femte spørgsmål.

Sagens omkostninger

- 63 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

- 1) **Artikel 1 i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område skal fortolkes således, at denne forordning ikke finder anvendelse på fuldbyrdelse i en medlemsstat af en tvangsbøde, som er fastsat i en retsafgørelse om forældremyndighed og samværsret afsagt i en anden medlemsstat med henblik på at sikre, at indehaveren af forældremyndigheden overholder denne samværsret.**
- 2) **Inddrivelse af en tvangsbøde, der er fastsat af den ret i domsstaten, som har truffet afgørelse om sagens realitet vedrørende samværsretten med henblik på at sikre effektiviteten af denne ret, henhører under samme fuldbyrdelsesordning som afgørelsen om den samværsret, som skal sikres ved nævnte tvangsbøde, og denne tvangsbøde skal som følge heraf erklæres for eksigibel efter de bestemmelser, der er fastsat i Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000.**
- 3) **Inden for rammerne af forordning nr. 2201/2003 er udenlandske retsafgørelser, hvorved der fastsættes en tvangsbøde, kun eksigible i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, hvis bødens størrelse er endeligt fastsat af retterne i domsstaten.**

Underskrifter